

PEDAGOŠKA PERSPEKTIVA

strokovna pedagoška revija

LETNIK 1 (2024) ŠTEVILKA 3

Spoštovane kolegice in kolegi.

Toplejši veter pomladi ne prinaša le pisanih barv v naravi, temveč tudi svežino v naše pedagoško delo. Vstopamo namreč v letni čas, ki nam s svojimi prvimi pomladnimi žarki vnaša v življenje novo radost ter še večjo predanost poklicu, ki večini predstavlja poslanstvo. Hkrati pa se zavedamo, da šolsko leto neizprosno beži. Veliko moramo še postoriti in marsikaj nas še čaka na skupni poti z našimi malčki, učenci in dijaki.

V Pedagoški perspektivi smo tudi tokrat pripravili bogato paleto vsebin, ki odražajo raznolikost pedagoškega sveta, in njegove nenehne inovacije tako v osnovni kot tudi srednji šoli.

Kar precej se vas je odzvalo na zapis mag. Jožice Frigelj v zvezi z novostmi Nacionalnega preverjanja znanja (NPZ). Vaša razmišljanja sovpadajo s kritičnimi argumenti avtorice. V tej številki revije avtorica iz različnih zornih kotov osvetli prednosti in pomanjkljivosti izobraževanja na domu. Tema je že dolgo aktualna in z Novelo zakona o osnovni šoli, ki šolanje na domu postavlja pred velike preizkušnje in omejitve, postaja vse bolj zanimiva tudi za širšo laično javnost. Izvrstni komentar mag. Jožice Frigelj nam bo osvetlil pogled na predlagane spremembe in novosti te oblike izobraževanja.

Obenem vas vabimo tudi k branju drugih člankov, ki pokrivajo širok spekter tem iz pedagoškega sveta, od pomena in uporabnosti čuječnosti v razredu do nujnosti prilagajanja strokovnih učbenikov pri učenju tujega jezika v srednješolskem izobraževanju.

V teh časih, ko se svet hitro spreminja, so nove ideje in ustvarjalnost še kako pomembne. Veseli smo, da lahko sodelujemo v vašem pedagoškem in intelektualnem potovanju, saj prav naša revija ponuja prostor, kjer se srečujejo ideje, znanje in ustvarjalnost.

Tudi tokrat vas vabimo, da se nam pridružite. Vsak učitelj ima svojo zgodbo, vsak učitelj ima izkušnje, ki jih je vredno deliti. Zaupajte in cenite svoje znanje in ideje! Skupaj lahko ustvarimo kakovostne strokovne članke, ki bodo lahko vir novih idej drugim kolegicam in kolegom.

Naj bo mesec april zaznamovan z navdihujočimi idejami, novimi spoznanji in rastjo.

Hvala, da ste del naše pedagoške skupnosti.

Mateja Dover Emeršič, prof., spec.
odgovorna urednica

Kazalo

Komentar

- 3 **Novela Zakona o osnovni šoli razburja: O izobraževanju na domu**

Mag. Jožica Frigelj

Strokovna članka

- 5 **Vključevanje vaj čuječnosti v pouk**

Marjeta Por

- 11 **Prisotnost poučevanja jezika stroke v srednješolskem izobraževanju tujih jezikov in ponudba ustreznih gradiv**

Alenka Brumec

- 16 **Oglasna deska**

Pedagoška perspektiva | ISSN 3023-9710 | LETNIK 1 (2024) ŠTEVILKA 3

Revija enkrat mesečno izdaja: Pedagoška perspektiva, Mateja Dover Emeršič s.p., Dupleška cesta 58 B, 2000 Maribor

Odgovorna urednica: Mateja Dover Emeršič

Kontakt: pedagogskaperspektiva@gmail.com | Spletna stran ter dostop do revije: www.pedagogskaperspektiva.si

Revija Pedagoška perspektiva je pod zaporedno številko 2547 vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS.

Novela Zakona o osnovni šoli razburja

O izobraževanju na domu

mag. Jožica Frigelj

Avtorica fotografije: Mateja J. Potočnik

Šolska zakonodaja omogoča izobraževanje na domu (IND) od leta 1996, a so se prvi primeri pojavili šele 8 let kasneje – na domu so se takrat šolali štirje otroci. Nihče se ni vprašal zakaj, ministrstvo staršev ne vprašuje po vzrokih, starši jih niso dolžni navesti.

Nekaj časa natančnih podatkov o šolajočih na domu preprosto ni bilo, kot še vedno ni podatka o vzrokih. Potem pa začne število šolajočih na domu naraščati: v šolskem letu 2018/19 je takih otrok 332, v naslednjem letu že 687, v šolskem letu 2021/22 pa jih je že 1613. In ministrstva še vedno ne zanima zakaj. Nekaj gre zagotovo pripisati kovid situaciji, a tudi po tem obdobju je število šolajočih na domu še vedno 1138, pri zadnjem štetju pa je takih otrok 869 (vir MVI).

Zakonodaja na tem področju je (bila) neurejena: vzrokov za odločitev za izobraževanje na domu staršem ni potrebno navesti, niso opredeljene potrebne kvalifikacije osebe, ki te otroke na domu izobražuje, število predmetnih izpitov za napredovanje je bistveno manjše kot pa je število predmetov v javni osnovni šoli. Kljub temu, da dobi otrok potrdilo javne šole o uspešnem končanju razreda. Leta 2014 je ministrstvo ugotovilo, da je zakon potrebno dopolniti, a je trajalo celih 10 let, da se je to res zgodilo. Žal samo v delu, ki se ukvarja z zagotavljanjem vsaj enakovrednega izobrazbenega standarda, kot ga zagotavlja obvezni program javne šole. Za doseg tega cilja bodo morali otroci opravljati izpite iz vseh predmetov, seveda ob prilagoditvi tudi podzakonskih aktov, ki bodo izpitno obdobje

podaljšali. Saj so bili, po besedah ministrstva, ti otroci do sedaj privilegirani.

Do tu se vse skupaj bere pravično do vseh. Pa je res?

Države ti otroci pravzaprav ne zanimajo, saj niso omenjeni niti v Nacionalnem programu vzgoje in izobraževanja niti v dokumentu Partnerstvo KPVIS. A so uradno učenci javne osnovne šole (vsaj večina njih), prepuščamo pa jih birokratski miselnosti in uradniški ureditvi ministrstva. Ti v noveli zakona (spet) zgolj skušajo regulirati posledice, ne ukvarjajo pa se z vzroki. Otroci so tako le številke: koliko jih je in koliko izpitov morajo opraviti, koliko ocen bodo imeli. Predstavljajte si otroka, starega recimo 11 let, ki mora na koncu šolskega leta opraviti 11 celoletnih izpitov.

Najpogostejša in najpreprostejša opazka je: pa naj gredo v redno šolo! Mogoče res, a poznam veliko otrok, ki se šolajo na domu, pri nekaterih poznam tudi vzroke za tako odločitev. In ravno zaradi poznavanja vzrokov trdim, da se področja ne da tako enostavno urediti. Novela zakona do teh otrok ni pravična, saj ne upošteva razvojnih značilnosti otrok, osredinja se le na število predmetnih izpitov (mimogrede – še na fakultetah poznajo vrednotenje znanja s kolokviji pa so študentje celo desetletje starejši). Posebna dilema pa je, da se oceni standarde znanja, kot so v predpisanem učnem načrtu. Za primerjavo pa so zasebne šole, ki izvajajo program po posebnih pedagoških načelih, dolžne zagotoviti le minimalne standarde iz veljavnega učnega načrta. Nadgradnjo izbirajo same. Kar je navsezadnje prav, saj niso le podizvajalke javne

šole. Ravno tako izobraževanje na domu ni »individualiziran« program javne šole, čeprav javna šola potem izda spričevalo. Zato bi bilo potrebno najprej urediti status šolajočih na domu. Ne pa tako, kot je zdaj: kar tam so, nikogar ne zanimajo, na koncu šolskega leta pa naj pridejo v šolo delat izpite. 6 letni otrok, 7 izpitov.

Tole moje razmišljanje morda zveni kot opravičevanje IND, a je v bistvu zgolj kritika sistema javne šole, ki je preveč rigidna, okostenela in preveč birokratsko regulirana. Predvsem pa nedomišljena. Kljub temu pa ima javna šola veliko pomembnih prednosti, ki jih sistematično razvijamo: od sodelovanja do medvrstniške pomoči, krepitve timskega duha, razvijamo pomemben občutek pripadnosti skupnosti, se učimo delovati v skupnosti, kjer so skupne potrebe pred individualnimi, omogočamo pridobivanje izkušenj sobivanja s paleto drugačnosti, uravnavamo nenehno prilagajanje različnim življenjskim situacijam in še in še.

V CI Kakšno šolo hočemo se že 15 let trudimo opozarjati na probleme vzgojno izobraževalnega sistema, predvsem z odpiranjem konkretnih dilem, pomislekov, ovir, pomanjkljivosti... Civilna iniciativa nima možnosti spreminjanja obstoječega sistema, niti ne bi bilo prav, da bi ga lahko imela. Spremembe morajo biti sistemske, načrtne in premišljene. Se pa trudimo opozarjati na različne perspektive. Predvsem pa želimo, da se pri vseh spremembah vključi učitelje-praktike kot enakovredne strokovnjake, da se njihov glas sliši in upošteva. Žal pa je še vedno tako, da država z zakonodajo najprej nekaj omogoči, ko pa stvari uidejo iz rok, se vse skuša z nepremišljenimi ukrepi popraviti. Posodobiti.

Dvomim, da v tem procesu kdo vidi otroke. 869 otrok! 35 kar velikih oddelkov. Ena velika šola. Brez, da bi se vprašali zakaj, so na počez odločili zato. Vsi otroci so naši, vsi so naša prihodnost. Namesto, da bi zbrali dobre prakse od vsepovsod, raje delujejo na prvo žogo. Ker jim – očitno - za otroke preprosto ni mar!

*Opomba: Komentar izraža stališče avtorice in ne uredništva revije Pedagoška perspektiva.

Marjeta Por

OŠ Ljudski vrt Ptuj s podružnico
Grajena
marjeta.por@os-ljudskivrtptuj.si

Vključevanje vaj čuječnosti v pouk

Otroci se v današnji družbi in hitrem tempu tako kot odrasli dnevno srečujejo s stresom in s stresnimi situacijami doma in v šoli. Prva večja stresna situacija v življenju je zanje prehod iz vrtca v osnovno šolo. Otroci pridejo v novo okolje, spoznajo nova pravila in postanejo učenci z veliko odgovornostmi ter s šolskimi in z obšolskimi obveznostmi. Učence je treba naučiti strategij spopadanja s stresom in izražanja čustev. V razredu jih za to učimo praktičnih vaj čuječnosti. Naučimo jih, kako poslušati samega sebe, prepoznati in izražati svoje občutke in čustva, prav tako pa dajemo poudarek na prepoznavanju čustev drugega. Vaje čuječnosti omogočajo, da otroci svoje misli preusmerijo, se umirijo in umirjeni iščejo rešitve. Strokovni članek s pomočjo obstoječe literature predstavi koncept čuječnosti ter prednosti uporabe vaj čuječnosti pri pouku. V drugem delu članek opiše nekaj vaj, ki jih lahko pedagogi načrtno in priložnostno izvajajo v kateremkoli razredu osnovne šole skozi celo šolsko leto.

Ključne besede: čuječnost, čustva, sproščanje, stres, vaje čuječnosti

In today's fast-paced world, children, like adults, experience stress and stressful situations at home or school. One significant source of stress is the transition from kindergarten to elementary school. Children encounter a completely new environment, learn new rules, and become students with increased responsibilities and extracurricular obligations. To navigate these changes, students need to be equipped with strategies for managing stress and expressing emotions effectively. In classrooms, mindfulness exercises can be a valuable tool. We teach them how to listen to themselves, recognize and express their feelings and emotions, and we also emphasize recognizing the emotions of others. Mindfulness exercises allow children to redirect their thoughts, to calm down and to look for solutions. The professional article, using existing literature, introduces the concept of mindfulness and the benefits of incorporating mindfulness exercises into teaching. In the second part, the article describes several exercises that educators can systematically and opportunistically implement in any grade throughout the entire school year.

Keywords: mindfulness, emotion, relaxation, stress, mindfulness exercises

Uvod

Današnji sodobni čas bi lahko z drugimi besedami poimenovali hitenje brez prestanka. Vsi hitimo in občutek imamo, da se nam delo kopiči, da nikoli ničesar ne uspemo dokončati, vendar si vsi želijo rezultate in pritiskajo na nas. V učiteljskem poklicu se s stresom in z napetostjo srečujemo dnevno. Če ne pri delu z učenci, pa pri komunikaciji s starši. Vendar nismo odrasli edini, ki v svojem hitrem tempu življenja to občutimo. Napetost in stres občutijo tudi otroci.

Tudi otroci so pod velikimi pritiski. Doma, ko jih priganjamo, da se čimprej uredijo

za vrtec ali šolo, ali pa ko z otrokom zjutraj na poti komaj spregovorimo, saj smo z mislimi že v službi. V vrtcu se ti pritiski, lahko jih imenujemo tudi stres, nadaljujejo. Za doseganje svojih želja in ciljev se morajo otroci boriti. Izboriti si morajo igrače, barvice, čakati morajo v vrsti za umivanje rok, kosilo itd. (Schmidt, 2012). Ob vstopu v šolo, pa se raven stresa še stopnjuje. Poleg tega, da si morajo tudi tu izboriti svoj prostor, morajo spoznati nove sošolce v novem okolju, poiskati prijatelje, se navaditi na nova pravila in tudi na učitelje. Otroci postanejo učenci, ki dobijo poleg vseh novosti, z vsakim letom tudi veliko

zadolžitev in obveznosti, s tem pa veliko odgovornosti. Posledično imajo vse manj časa za igro in sprostitev. Raven stresa se povečuje tudi zaradi hrupne razredne klime, saj so razredi iz leta v leto številčnejši. Učenci se v takem okolju počutijo slabo.

Napetost se pri otrocih tako velikokrat kaže kot slabo počutje, nespečnost, grizenje nohtov ali pa kot odstopajoče lahko tudi nasilno vedenje. Zaključimo lahko, da otroštvo ni brezskrbno (Schmidt, 2012).

Kot učiteljica opažam, da učenci ravno zaradi vseh teh zadolžitev in odgovornosti, ki jih imajo, ter zaradi pritiskov vrstnikov, staršev in učiteljev, potrebujejo sprostitev. Težava pa nastane, saj če tudi imajo čas za sproščanje in prosto igro, tega ne znajo izkoristiti. Ne znajo se pravilno sprostiti. Sproščajo se predvsem s pomočjo pametnih telefonov, tablic in televizije. Primanjkuje jim gibanja na prostem in svežem zraku. V šoli so učenci prav zaradi tega utrujeni, med poukom ne sledijo dejavnostim, so nemirni in nekateri postanejo tudi konfliktni.

Učitelji moramo biti tisti, ki bomo poskrbeli, da se bodo učenci vsaj v šoli sprostiti, se počutili sprejeto in varno. Učenci se lahko sproščajo na veliko načinov, najbolje pa je, da so pri tem vodeni. Učitelj bo najhitreje in najlažje presodil, kdaj njegovi učenci potrebujejo sprostitev in kakšno, ko pa bodo učenci dovolj večji v tehnikah sproščanja, pa bodo seveda posegli po vajah takrat, ko jih bodo sami potrebovali. Za to imamo v razredu tudi sprostivni kotiček oz. kotiček za umirjanje.

Sprostitev in igra sta zelo pomembni pri vsakodnevnem ritmu razreda. S tem lahko preprečimo, da ritem v razredu ne postane rutinski, s ponavljajočimi se vzorci in da več ne zadovolji potreb in ciljev učiteljev ter učencev določenega razreda. Učitelj lahko postane nezadovoljen, to pa se lahko izraža tudi na razpoloženju učencev in celotna razredna klima se lahko prenese na druge ravni življenja ter ljudi v bližini. Nezadovoljstvo ima različen vpliv na ljudi. Odrasli, učitelji in vsi, ki smo vzor našim mlajšim generacijam, bi se morali zavedati, kako močno lahko naše misli, dejanja in občutenja vplivajo na svet okoli nas. Kot pravi Jon Kabat Zinn (2011) v svoji knjigi, se večino časa le malo zavedamo vseh notranjih napetosti in tega, kar počnemo v življenju in z življenjem, ter vseh posledic, ki jih imajo naša dejanja in tudi misli.

V šoli veliko premalo časa namenjamo čustvom: tako nadzorovanju kot izkazovanju svojih čustev, umirjanju, urjenju socialnih in

komunikacijskih veščin ter empatije. Učenci morajo znati prepoznati in nadzorovati svoja občutja, da bodo lahko uspešno reševali medsebojne konflikte. Zato moramo učitelji pri pouku poskušati razumeti njihova čustva in želje. Znati jih moramo opisati z besedami ter poimenovati. Le tako se bodo učenci naučili, kako prepoznati določena čustva in kako se nanje odzvati. To jim bo prav prišlo tudi kasneje v družbi z vrstniki, saj se bodo na opazovana čustva ustrezneje odzivali. Učenci so namreč pri odgovorih o počutju zelo skopi. Njihov najpogostejši odgovor je dobro ali slabo. Zato jih moramo mi naučiti, da prepoznajo svoja čustva in jih znajo podrobneje izraziti. Na primer: slabo se počutim, ker sem jezen, ker sem žalosten, ker me nekaj boli, ker me je strah. Dobro se počutim, ker sem vesel...

S pomočjo čuječnosti lahko otroke naučimo in jim približamo, kako se zavedati svojih čustev in občutkov ter kako se nanje odzvati. Čuječnost nam zagotavlja, da se boljše zavedamo svojih misli, se nanje lažje osredotočimo in da razvijamo svoje notranje vire za učenje. Čuječnost spreminja naše razmišljanje v modrejše, srečnejše in zagotavlja na splošno boljše počutje.

V osrednjem delu članka bom predstavila nekaj uspešnih primerov vaj in aktivnosti za urjenje čuječnosti, ki jih izvajam z učenci v četrtem razredu.

Čuječnost v vzgoji in izobraževanju

Čuječnost v izobraževanju sodi med sodobne pristope poučevanja. Pri tem pristopu se spodbuja kreativno razmišljanje, inovativnost, reševanje problemov, obvladovanje čustev in konfliktov ter premagovanje stresa s pomočjo vsakodnevnih vaj čuječnosti (Košenina, 2016).

Kaj je čuječnost?

Ko sem na začetku šolskega leta učence vprašala kaj je čuječnost, nihče ni poznal besede. Ko jih sedaj po polletnem izvajanju vaj ponovno vprašam, kaj je čuječnost, mi povejo, da so to vaje za sprostitev od vsakodnevnih težav in stresa, da so to vaje za umirjanje, da je to globoko dihanje itd. Otroci so pri odgovorih res izvirni.

Pojem čuječnost izhaja iz angleškega izraza »mindfulness«. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2000) bomo pod izrazom čuječnost našli razlago kot »pazljivost, skrbnost,

opreznost«. Izraz »mindfulness« pa je v angleškem slovarju (Cambridge dictionary, b.d.) razložen kot trening usmerjanja pozornosti na svoje telo, misli in občutke v sedanjem trenutku, z namenom ustvariti občutek mirnosti. Kabat Zinn (2011) v svoji knjigi razloži, da je čuječnost način zavedanja svojega doživljanja čustev, misli, telesnih zaznav in zaznav iz okolja. Da se s pomočjo čuječnosti osredotočimo na to doživljanje in ga nekritično sprejmemo. To je zavedanje v sedanjem trenutku.

S čuječnostjo se naučimo gledati na stvari z drugega zornega kota. Tako ujamemo pomembne detajle ali razlike. Smo sposobni strpnosti do samega sebe, lažje uravnavamo svoja čustva in smo v odnosih z drugimi pozornejši, občutljivejši, stabilnejši in mirnejši (Rebula, 2011). Čeprav otroci ne razumejo popolnoma, kaj je čuječnost, je za njih pomembno, da se naučijo, kako jim te vaje pomagajo. Učenje čuječnosti v šolah prinaša pozitivne učinke na učence. Povečuje optimizem in srečo v razredih, zmanjšuje ustrahovanje in agresijo, povečuje sočutje in empatijo do drugih ter pomaga učencem pri reševanju konfliktov (Murray, 2021).

Ljudje se na stres odzivamo avtonomno in avtomatizirano. Reakcija, ki sledi stresni situaciji, v večini primerov ni v območju našega nadzora, saj se pre pogosto nanjo odzovemo v afektu. Zato potrebujemo čuječnost, ki nas uči, kako se na stresno situacijo dobro odzvati. Čuječnost je kot nekakšno orodje za spreminjanje naših običajnih odzivov in je vadba za izgraditev odpornosti na stres, se pravi je za nas vir moči v času, ko nismo pretirano obremenjeni (Bajt, 2016). Raziskave kažejo, da je redno izvajanje vaj čuječnosti učencem pomagalo vzgojiti dolgoročno in globoko izkušnjo notranje mirnosti, dobrega počutja in višjega vrednotenja samega sebe, vključno z zmanjšanjem stresa, tesnobe in depresivnosti (Černetič, 2005).

Čuječnost je sposobnost skoraj vsakega človeka. Obstaja nabor tehnik in metod s katerimi sistematično gojimo zavedanje. Je tudi učinkovito orodje za osebno rast, spoprijemanje in za spopadanje s psihološkimi težavami. Najpomembnejše pa je, da jo krepimo postopoma in z vajo.

Uporaba čuječnosti v razredu - nabor vaj in tehnik za urjenje čuječnosti

V šoli čuječnosti ne urimo po načrtovanem uradnem programu, vendar obstaja veliko razlogov, ki nakazujejo, da bi bilo v pouk nujno vključiti vaje čuječnosti. Predavateljica Rossi (2015) v svojem predavanju izpostavi, da je pomembno, preden začnemo z uvajanjem čuječnosti v pouk, da sami začnemo dojemati čuječnost kot del vsakdana in jo tako širimo naprej.

Čuječnost lahko v pouk vpeljemo kot krajše vaje, ki jih lahko izvajamo vsak dan; daljše vaje in vaje, ki jih izvajamo občasno (Skrivni prijatelj). Čuječnost se lahko prepleta tudi, ko izvajamo vsakodnevna opravila, ko se z učenci pogovarjamo o čustvih, sprejemanju, sočutju, prijaznosti, hvaležnosti do sebe in drugi, pri reševanju konfliktov itd. Temu pravimo neformalna vadba čuječnosti (Bajt, 2016).

Kotiček za umirjanje

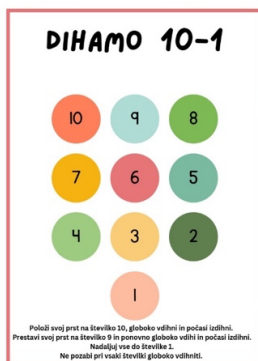
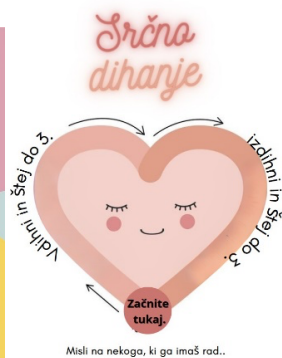
V razredu imamo urejen kotiček za umirjanje, kjer imajo otroci na voljo: pomirjujočo škatlo s pripomočki, kartice z nalogami čuječnosti in ogledalo s pozitivnimi afirmacijami. Pomirjujoča škatla vsebuje: kartice za umiritev, sprostitvene igrače (fidget spinner, pop-it, mehko žogico), zahtevnejše pobarvanke – mandale itd.

Slika 1: Kotiček za umirjanje

Slika 2: Ogledalo s pozitivnimi afirmacijami in pomirjujoča škatla

Slika 3: Kartice za umiritev in čuječe dihanje (prirejene po predlogah v programu Canva)

Krajše vaje za umirjanje in zavedanje lastnega telesa

Čuječe dihanje

»Če smo pozorni na dihanje, se zasidramo v sedanjem trenutku. Je zmeraj tukaj in se lahko obrnemo nanj, kadar naša pozornost odplava v prihodnost ali preteklost« (The Mindfulness project, 2015, str. 27).

Učenci po uri športa ležejo na tla in se poskušajo zavedati, kako dihajo, kje čutijo srčni utrip. Srčni utrip iščejo po različnih delih telesa (trebuh, grlo, glava itd.). Med globokim dihanjem lahko ob izdihu oponašajo oglašanje živali (kača, čebela, krava).

Čuječe dihanje lahko izvajamo tudi s pomočjo zgoraj omenjenih kartic, ki te vodijo skozi proces dihanja.

Dihanje 3x5

Z učenci to tehniko izvajamo pred pisnim ocenjevanjem. Vdihnejo skozi nos, zadržijo dih 5 sekund in potem naredijo počasen izdih, ki traja 5 sekund. Vse to ponovimo trikrat.

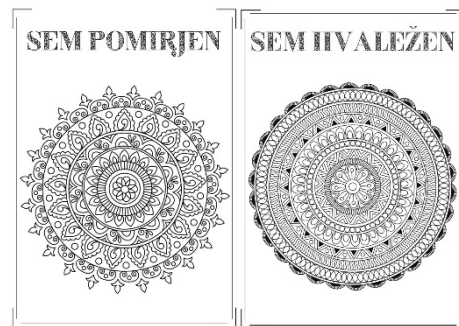
Ena črta, en vdih

To je tehnika povezovanja oštevilčenih pik v pravem zaporedju. Ko učenec naredi eno črto,

naredi vdih. Edino navodilo, ki ga učenci dobijo je, da naj za ena črto, naredijo en vdih. Učenci te vaje delajo priložnostno.

Barvanje zahtevnejših pobarvank (mandale)

Učenci imajo na voljo različne liste s pobarvankami (mandale), ki jih barvajo samostojno. Dejavnost izvedejo, če prej zaključijo z delom med poukom, lahko pa je aktivnost načrtovana in vodena za vse učence hkrati ob sprostitveni glasbi. Učenci dobijo navodilo, da se med dejavnostjo osredotočijo na umirjeno dihanje, da udobno sedijo, opazujejo sled pisala in zvoke, ki pri tem nastajajo.

Slika 1: Pobarvanke, mandale (prirejene po predlogah v programu Canva)

Vodena vizualizacija

Vodeno vizualizacijo izvajamo kot uvodno motivacijo, sprostitvev po končanem predmetu športa ali pred domačo nalogo. Ob sprostitveni glasbi in po navodilih učitelja, se učenci udobno namestijo in poslušajo zgodbo ter si poskušajo predstavljati, kaj vidijo, vohajo, slišijo, občutijo ob pripovedovanju.

Pomembna so čustva, občutki in počutje ob določenem dogodku. Zgodbo za vodeno vizualizacijo si lahko izmislimo sami, lahko si pomagamo s knjigo avtorice Gordane Schmidt, z naslovom Vodena vizualizacija.

Čuječe gibanje – rišemo po hrbtu

Učenci so v parih. Eden gleda drugega v hrbet in s prstom/z roko riše po sošolčevem hrbtu. Pri tem učenci razmišljajo o svojih občutkih, ki jih čutijo ob dotiku. Kakšen je občutek, če rišejo z enim prstom, s celo dlanjo, po različnih materialih/površinah (koža, blago, lasje). To vajo

delamo pri športu, kjer učenci sedejo v krog in vsi delajo hkrati.

Slika 2: Prikaz vaje v krogu

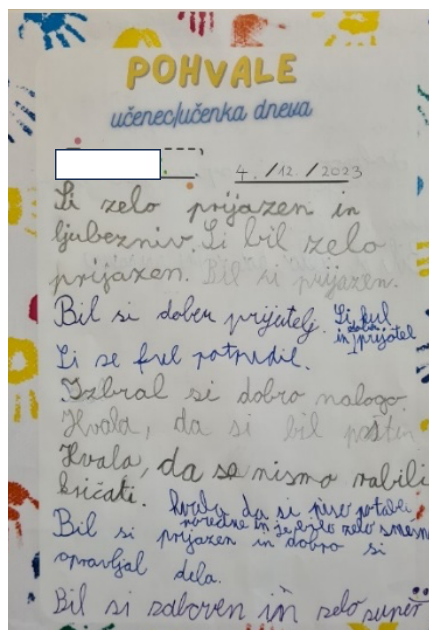
Daljšje vaje, namenjene razvijanju socialnih in komunikacijskih veščin ter kritičnega mišljenja

To so predvsem aktivnosti, ki krepijo pozitivna čustva, občutenja in vedenja do sebe in do drugih.

Učenec dneva (Kusché in Greenberg, 2013)

Vsak dan izberemo učenca dneva (žrebanje njihovih imen). Kogar žreb določi, ta dan dobi posebno priponko z napisom učenec ali učenka dneva.

Izbrani učenec si izbere dva pomočnika. Njihova naloga je, da skrbijo za vsakodnevna opravila, nudijo podporo in pomoč sošolcem ter pomagajo učiteljici. Ta dan je za učenca dneva nekaj posebnega. Sošolci učenca dneva cel dan opazujejo, naslednji dan, prvo šolsko uro, pa učenci na že pripravljen list z imenom in datumom napišejo pohvale. Po pohvalah bivši učenec dneva izžreba naslednjega. Aktivnosti se lahko doda še, da si učenec dneva izbere eno aktivnost, ki je malo drugačna (ura v računalniški učilnici, branje pod mizo, dan norih frizur itd.).

Slika 3: Primeri zapisanih pohval za učenca/učenko dneva

Skrivni prijatelj (Bajt, 2016)

Z učenci skrivnega prijatelja izvajamo enkrat mesečno. Vsak učenec izžreba listek z imenom sošolca ali sošolke. Njihova naloga je, da nikomur ne povedo, koga so izžrebali in da ves teden skrbijo zanj, mu pomagajo, naredijo dobro delo, mu kaj narišejo, napišejo lepo misel itd. Zadnji dan igre se usedemo v krog in si izmenjamo izkušnje. Učenci povedo, če se jim je kaj lepega zgodilo in ugibajo, kdo je skrivni prijatelj. Pogovor vodi učitelj. Po pogovoru razkrijemo skrivne prijatelje. Učenci povedo, kako so skrbeli za svoje varovance in kako so se ob tem počutili. Skrivni prijatelj je lahko tudi učiteljica.

Škatla lepih doživetij

V razredu imamo lepo okrašeno škatlo. Vanjo shranjujemo listke, na katere učenci napišejo, kaj se jim je lepega zgodilo, za kaj so hvaležni, kdo je kaj lepega storil za njih ali oni za koga drugega. Listke učenci oddajo kadarkoli želijo. Konec vsakega meseca preberemo vse listke, ki smo jih prejeli. Na listke se učencem ni potrebno podpisovati, saj je anonimna aktivnost veliko lažja in realnejša.

Zaključek

Čuječnost pri pouku uporabljam že kar nekaj časa. Predvsem se mi zdi dobra rešitev, da se vsi umirimo, zadihamo in se občutimo. Omogoča, da se učenci naučijo začutiti svoja čustva in občutke ter da znajo prepoznati čustva in občutke drugih. Vedenjsko zahtevnejši razred je

odlična priložnost, kjer se urjenje čuječnosti vedno izkaže za pozitivno.

Aktivnosti po vodenih vizualizacijah ali samo po čuječem dihanju so veliko bolj umirjene. Učenci so pripravljani na nove izzive in naloge. Zelo radi ustvarjajo ob sproščujoči glasbi. Dihanje 3 x 5 nam je postala stalna praksa in jo sedaj izvedejo že kar sami. Najbolj všeč jim je učenec dneva in skrivni prijatelj. Pri teh aktivnostih se vedno zelo potrudijo, da dajo vse od sebe in naredijo za sošolca nekaj pozitivnega.

Želim si, da bi bila čuječnost zakonsko vpeljana v pouk, saj bi tako le temu posvetili veliko več časa. Včasih imamo učitelji namreč slabo vest, ko si vzamemo 10 min ure, za nekaj, kar učencem prinese pozitivne učinke za celo življenje. Če bi bila čuječnost del vsakega učnega načrta, pa bi lahko učitelji sproščeno izvajali vaje čuječnosti, brez pritiska, da bodo s tem časovno prikrajšani za podajanje učne snovi. Prav tako bi se morali učitelji bolj izobraziti na temo čuječnosti, ne samo zaradi otrok, ampak tudi zaradi njih samih. Če smo mi sproščeni, so tudi učenci sproščeni in obratno. Obvladovanje in prepoznavanje čustev, razvijanje socialnih, komunikacijskih veščin, razvijanje kritičnega mišljenja in empatije omogoča uspešno povezovanje z drugimi. Čuječnost je močno orodje spoznavanja sebe, drugih in okolja, ki je pomembno za lažje spopadanje z negativnimi situacijami.

Pri vajah čuječnosti se učenci sprostijo in tudi nasmejijo, kar pa je seveda zelo pomembno, saj »srečni otroci lahko postanejo srečni odrasli, ki vzgojijo srečne otroke ... in tako iz roda v rod« (Alexander in Sandahl, 2018, str. 16).

Viri in literatura

- Alexander, J. J. in Sandahl, D. S. (2018). *Vzgoja po dansko: Kaj eni najsrečnejših ljudi na svetu vedo o vzgoji samozavestnih in sposobnih otrok*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Bajt, M. (2016). Čuječnost. Poglobljeno spoznavanje in uporaba v šoli. http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/cujecnost_zs_marec_2016.pdf.
- Cambridge dictionary (b.d.). Pridobljeno s <https://dictionary.cambridge.org/>.
- Černetič, M. (2005). Biti tukaj in zdaj: Čuječnost, njena uporabnost in mehanizmi delovanja. Psihološka obzorja, 14(2): 73–92.

- Kabat – Zinn, J. (2011). Kamorkoli greš, si že tam. Z meditacijo iz spanca avtomatizma v vsakdanjem življenju. Ljubljana: Iskanja.
- Košena K. (2016). 50 vaj za urjenje čuječnosti v razredu. Priročnik. <http://knj.splet.arnes.si/files/2020/03/PRIRO%C4%8CNIK-50-vaj-za-urjenje-%C4%8Duje%C4%8Dnosti-Klaudija-Ko%C5%A1enina-2016-6.pdf>.
- Kusché, C. A. in Greenberg M. (2013). Paths – program rastem. Razvijanje alternativnih strategij mišljenja. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Kubelj d. o. o., PE tiskarna Ljubljana.
- Murray, L. (30. 3. 2021). 7 tips to teach children mindfulness & meditation. Mbgrelationship. <https://www.mindbodygreen.com/articles/tips-to-teach-children-mindfulness-meditation>.
- Rebula, A. (2011). Čuječe življenje ali mindfulness. <http://www.alenkarebula.com/alenska Drupal/node/316>.
- Rossi, A. M. (2015). *Why Aren't We Teaching You Mindfulness*. <https://www.youtube.com/watch?v=-yJPcdiLEkI>.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika (2000). Pridobljeno s <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>.
- Schmidt, G. (2012). Vodena vizualizacija. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta. <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/vodena%20vizualizacija%202012.pdf>.
- The Mindfulness Project. (2015). *Sem tukaj in zdaj. Ustvarjalna pot k čuječnosti*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Alenka Brumec

Srednja šola za gostinstvo in
turizem Maribor
alenka.brumec@gmail.com

Prisotnost poučevanja jezika stroke v srednješolskem izobraževanju tujih jezikov in ponudba ustreznih gradiv

Jezik stroke predstavlja tisti del tujega jezika, ki ga morajo strokovnjaki na nekem področju posebej dobro obvladati, če se želijo izpopoljevati s pomočjo tuje literature ali sodelovati s tujimi poslovnimi partnerji. Žal ta jezik ni enakomerno ali pa sploh ni prisoten v srednješolskih programih, čeprav predstavlja velik delež ocene na ustnem izpitu poklicne mature. Ker se stroke med seboj razlikujejo, je prisotnih tudi zelo malo gradiv oziroma učbenikov s tega področja. Učitelji smo tako prisiljeni sami iskati ustrezna, avtentična gradiva, s katerimi dijakom razložimo tako slovnična pravila, kakor tudi prvine bralnega razumevanja, ki pa je za komuniciranje v tujem jeziku izrecnega pomena. V tem strokovnem članku predstavimo problematiko pomanjkanja jezika stroke v šolskih učbenikih in drugih gradivih za poučevanje jezikov ter v srednješolskih izobraževalnih programih samih.

Ključne besede: aktualna besedila, avtentična besedila, gradivo, jezik stroke, kurikulum, srednješolski programi

The language of the profession is that part of the foreign language that experts in a particular field need to master particularly well if they want to improve themselves with the help of foreign literature or cooperate with foreign business partners. Unfortunately, this language is not uniformly or not present at all in secondary school programs, although it accounts for a large proportion of the assessment on the oral examination of the vocational baccalaureate. And, because the professions also differ from one another, there are very few materials or textbooks in this area. Teachers are thus left to search for appropriate, authentic materials with which to explain grammatical rules as well as elements of reading comprehension, which is essential for communicating in a foreign language. In this professional article, we present the problem of the lack of professional language in school textbooks and other language teaching materials, as well as in secondary education programs themselves.

Keywords: authentic texts, curricula, the language of the profession, materials, secondary school programs, up-to-date

Uvod

Jezik stroke je izziv učitelja, ki poučuje na strokovni šoli, saj se zahteva njegova specializacija za neko področje. Seveda to pomeni tudi njegovo osebnostno in strokovno rast, če le dovolj dolgo ostane v isti stroki. V tem primeru ni pametno pogosto menjati delovnega mesta, kar pa, kot rečeno, ne pomeni, da lahko

strokovno »zaspimo«. Sama specifičnost stroke pa je tako različna in prisotnost v srednješolskih programih tako neenaka, da se posledično pojavlja težava s prisotnostjo gradiv.

Tukaj učitelj na začetku svoje kariere absolutno orje ledino in vloga veliko truda v iskanje avtentičnih, aktualnih besedil. Šele čez leta lahko oblikuje svoj nabor gradiv, ki pa jih

mora zaradi narave jezika, kot rečeno, nenehno posodabljati. Jezik stroke nekega področja v tujem jeziku je dandanes izrecnega pomena za uspeh. Pod tem pojmom razumemo strokovni besedni zaklad, ki je poznan poznavalcem iste stroke. Te kompetence omogočajo lažjo prilagoditev trgu, lažje poslovno sodelovanje s tujimi partnerji, konkurenčnost in kredibilnost na področju stroke. Zaposleni se pri opravljanju svojega dela doma in v tujini namreč srečujejo s tujimi partnerji (Kozar, 2007). Pri tem je znanje tujega jezika bistvenega pomena, poznavanje strokovnega izrazoslovja pa sporazumevanje olajša in nadgradi (Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, b.d.).

Prav tako nam v zasebnem življenju poznavanje strokovnih izrazov v tujem jeziku pomaga pri samoizobraževanju in raziskovanju po spletu za lastne interese.

Jezik stroke v šolstvu

Stroke šteje strokovni jezik med enega izmed štirih vrst funkcijskih zvrsti jezika in ga delimo na praktičnostrokovni, znanstveni in poljudnoznanstveni jezik. Kako pa je z učenjem strokovnega jezika? Kje se ga naučimo? Ali je zastopan v učnih načrtih oz. kurikulumih v srednješolskih programih?

Vsekakor je zastopan premalo, glede na to, kako pomemben je v posameznem poklicu in glede na to, da med drugim obsega tudi velik del ustnega dela poklicne mature, kjer mora kandidat pokazati veliko mero tega znanja. Za opravljanje poklicne mature iz drugega tujega jezika se ponavadi odločijo tisti kandidati, ki jezik iz nekega drugega razloga dobro obvladajo, ali pa ga izberejo, ker opravljajo maturo še iz petega predmeta na gimnaziji (Kozar, 2007).

Seveda pa se učimo za življenje in znanje je še vedno vrednota in neprecenljivo bogastvo. Jezik stroke je v srednješolskih strokovnih izobraževanjih vključen v kurikulum drugega tujega jezika, katerega število ur je po programih zelo različno, niti pa ni povsod predpisan. V nekaterih programih ga dodajo šole po lastni presoji v odprti kurikulum, kjer doseže nivo znanja do A2.

Drugi tuji jezik je obvezen predmet samo v nekaterih programih, in sicer v obsegu 204 ure v programih SSI aranžerski tehnik, ekonomski tehnik, gastronomija in turizem, logistični tehnik, tehnik varovanja ter v obsegu 68 ur v programih PTI ekonomski tehnik, logistični tehnik in tehnik varovanja. Predvidena raven znanja za obvezni drugi tuji jezik je po

Katalogu znanja za drugi tuji jezik v SSI A2 ter v PTI A1. Tudi sam nabor jezikov ni predviden. Kateri jezik se bo poučeval kot drugi tuji jezik, je prepuščeno odločitvi posamezne šole. V večini programov je torej drugi tuji jezik umeščen v odprti del kurikula, s čimer pa tudi ni zagotovljena stabilnost učenja. Poleg nestabilne prisotnosti v predmetniku je tudi število ur drugega tujega jezika tam, kjer se izvaja v okviru odprtega kurikula, zelo različno in nestabilno. Minimalno zasledeno število ur je 35, to pomeni eno šolsko uro na teden, kar pa je, seveda, bistveno premalo za usvojitev osnov, kaj šele uporabe in poznavanja strokovnih izrazov. (Andrin idr., 2022).

Gradiva za poučevanje jezika stroke

Glede na vso to problematiko, nestabilnost in neenako prisotnost ur ter, seveda, različno stroko, se postavlja vprašanje, ali obstajajo za poučevanje jezika stroke ustrezni učbeniki.

Odgovor je jasen, da ne, ali pa ti učbeniki niso popolni. V odprtem kurikulumu, kjer šola sama dodeli ure, sestavi tudi učni načrt sama. Le ta pa ponavadi ni v taki obliki, kot smo si mi to predstavljali prikazan in obdelan v kakšnem učbeniku. So le približki, ki predstavljajo velik strošek za slušatelja, k čemur pa spadajo še številna dodatna gradiva, ki jih učitelj prinaša dodatno k pouku. To pa zopet pomeni dodatni strošek za slušatelja in dodatno delo za učitelja.

Prav tako pa številna dodatna gradiva povzročajo tudi zmedo, še posebej pri dijakih z manjšimi učnimi sposobnostmi.

In kakšen bi pravzaprav naj bil idealni učbenik? Pravilniku o potrjevanju učbenikov navaja, da je učbenik osnovno učno gradivo za doseganje vzgojno izobraževalnih ciljev in standardov znanja, opredeljenih v učnem načrtu oz. katalogu znanja (Pravilnik o potrjevanju učbenikov, 2015). Učbenik mora biti tudi skladen s sodobnimi spoznanji ter metodično didaktično ustrezen. Prispevati mora celo k zmanjšanju teže šolske torbe. Primeren mora biti tudi razvojni stopnji slušateljev. Jezikovna pravilnost in ustreznost, estetska in vizualna oblikovanost sta samoumevni.

Dosedanje raziskave na področju izbire kvalitetnih učbenikov

Na tem področju je bilo opravljenih kar nekaj raziskav. Naletela sem na študije in raziskave, ki so bile opravljene na področju kakovosti slovenskih učbenikov, vendar jasne odgovore

težko zasledimo. Govora je o vrstah nalog in besedil, vendar poudarka na jeziku stroke ni moč zaznati.

Leta 2021 je bila objavljena v reviji *Sodobna pedagogika* raziskava, ki omenja kazalnike kvalitete učbenikov (KKU). Strokovnjaki so ugotovili, da so analizirani učbeniki v večini kazalnikov kakovosti ustrezni oziroma večinoma ustrezni. Prav tako pa so bile navedene tudi možnosti za izboljšave, ki se ponujajo predvsem v sklopih splošna in celostna struktura učbenika ter oblika besedila. Naloge bralnega razumevanja so za splošno kvaliteto usvajanje jezika zelo pomembne, tudi ko se učimo jezika stroke. Novi kriteriji kakovosti se v teh raziskavah tudi vedno znova dodajajo, saj se spreminja tudi način poučevanja in učenja tujega jezika (Babuder idr., 2021).

Kazalnike kakovosti pa se je v Sloveniji raziskovalo tudi v sklopu projekta *Za kakovost slovenskih učbenikov (KaUč)*, o katerih dejstva je v sklopu projekta zapisal dr. Gregor Torkar. Projekt je potekal ravno zaradi dejstva, ki ga ugotavljamo tudi še danes, in sicer, da so učbeniki v Sloveniji eno manj raziskanih področij šolskega polja in, da je ponudba sicer obsežna, a ne ustreza dovolj vsem kriterijem kakovosti, ki veljajo v nekem obdobju (Pedagoška fakulteta UL, 2022).

Težava ustvariti in izbrati pravi učbenik torej ni nova. Še vedno pa je pri izbiri najpomembnejša vsebina, ki pa se zaradi hitrega razvoja življenja tudi zelo hitro spreminja ravno na področju jezika.

V sodobnem načinu poučevanja se prav tako pojavi vprašanje, kako z e- gradivi. V magistrski nalogi *E-učbeniki za osnovne šole v Sloveniji* avtor Marko Aljoša pove, da kljub vsesplošni digitalni priljubljenosti ostajajo ta gradiva glede na raziskavo bolj dodatek - dodatne vaje oziroma avdiovizualna popestritev pouka (Marko, 2023). Slušatelj torej ne usvaja novih snovi na ta način, ampak jih samo utrjuje ali pa se samo predavanje s tem malce popestri. So pa pri jeziku stroke ta gradiva zelo pomembna, saj so aktualna in zelo avtentična.

Nastanek učbenika oz. ustreznega gradiva

Članek Jurija Senegačnika o nastanku sicer geografskega učbenika opozarja, da velikokrat izhajamo iz teoretičnih postavk pedagogike, obče didaktike, psihologije in tudi specialne didaktike in, da izpeljemo neke »recepte«, kako naj bi izgledal učbenik. Nihče pa se ne ukvarja z

vprašanji, kako je sploh mogoče vse te »recepte« uspešno udejanjiti v konkretnem učbeniku (Senegačnik, 2001). »Napisati« učbenik ne pomeni »narediti« učbenik. Tukaj je, namreč, še redakcijsko delo urednikov, lektorska in stilistična obdelava besedila, zbiranje in izbor fotografij, oblikovanje. In vse to delo je v marsičem zahtevnejše od števila ur, porabljenega za pisanje samega besedila (Senegačnik, 2001).

Prav tako pa ne smemo pozabiti, da pri kakovosti ne gre iskati bližnjic. Naj nas ne zaslepi prvi blišč. Seveda pa brez dvoma igra največjo vlogo pri tem, kaj je za koga kvaliteten učbenik, še vedno človeški faktor. In tudi raziskave dovoljujejo to razmišljanje. Učbeniki jezika stroke pa obstajajo le za redke poklicne usmeritve, npr. za ekonomsko ali medicinsko. Tako smo učitelji nemščine prišli kmalu do spoznanja, da bomo na večini strokovnih usmeritev gradiva morali pripravljati sami (Kozar, 2007). To predstavlja velik izziv za predavatelja, hkrati pa prispeva tudi k njegovi osebnostni in strokovni rasti.

Kot smo že omenili, pri jeziku stroke redko govorimo o učbeniku, prej o samostojnem gradivu. Gradivo glede na učni načrt oz. izvedbeni kurikulum sami in z izmenjavo izkušenj strokovnih kolegov samostojno počasi ustvarjamo. Ustvarjamo, iščemo, dodajamo gradivo. Zbiramo avtentična besedila, spremljamo aktualno stanje, dodajamo nov besedni zaklad. Svoje gradivo in način dela redno posodabljam, saj se spremembe hitrega razvoja našega življenja v jeziku najhitreje opazijo.

Kot rečeno, naj bodo podlaga za učenje, torej, vedno avtentična besedila. V gostinstvu in turizmu na primer tako začnemo tudi z osnovami na podlagi dialogov na recepciji, kjer gosta pozdravimo in povprašamo po osebnih podatkih. Iz tega izpeljemo osnovno spreganje, črkovanje (abeceda), števila (izražanje cen, številko hotelske sobe) in predstavitev osebe. Na podlagi skice hotela spoznamo prostore v hotelu, spole, in se naučimo sklanjati (kje se kaj nahaja – 3. sklon). Na podlagi jedilnega lista, npr. spoznamo znane jedi, začimbe, zelišča, karto pijač, sestavo samega menija. Meni znamo gostu tudi priporočati. Ob koncu znamo sestaviti, razložiti in podati ter zaključiti račun. Vedno skrbimo, da najdemo avtentična besedila, kjer bomo lahko izvajali kvaliteto in avtentično bralno razumevanje, ki pa je bistveno pri učenju jezika.

Bralno razumevanje predstavlja cilj in glavni namen branja in je tudi aktiven proces (Pečjak, 1995), saj bralec poveže svoje izkušnje o neki temi z novim besednim zakladom in na koncu zna celo voditi debato oz. pogovor o neki temi in zna kritično razmišljati.

Iz tega razloga morajo besedilu slediti naloge, ki te spretnosti tudi razvijejo. Prav tako pa je pomembna tudi slovnica, ki predstavlja teorijo jezika in zbirko pravil struktur nekega jezika. Tudi tu obstajajo pravila učenja, ki jih mora vsebovati dober učbenik. V nemščini je, npr., struktura stavka ena izmed zahtevnejših zadev, ampak tudi te usvojimo v bralnem razumevanju kvalitetnih avtentičnih besedil.

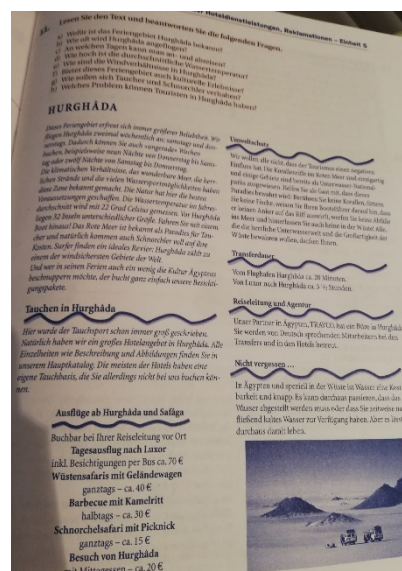
V članku Mete Lah z naslovom "Avtentična besedila pri pouku francoščine kot tujega jezika" avtorica poudarja, da se pred letom 1970 o uporabi avtentičnih besedil pri pouku ni veliko razmišljalo. Besedila, ki jih zasledimo v učbeniških kompletih, nastalih v tem obdobju, so pisana posebej za učbenike. Poglavitni cilj njihovih avtorjev je bil ustvariti besedila, ki bodo služila kot iztočnice za druge, predvsem jezikovno naravnane dejavnosti v razredu. V tej raziskavi avtorica tudi ugotavlja, da so se avtentična besedila, kjer npr. pogovori izgledajo skoraj tako kot v resnici, začela pojavljati s prihodom telekomunikacijskih možnosti, ko je postalo vse tudi dostopnejše (Lah, 2010).

Danes lahko, torej, ugotovimo, da v bistvu pri jeziku stroke, kjer nimamo veliko gradiva, kjer se besedni zaklad nenehno posodablja, kjer slušatelji pričakujejo našo aktualiziranost, orjemo ledino pri zagotavljanju kvalitetnih, aktualnih, avtentičnih gradiv. Koliko več truda zahteva današnje poučevanje tujih jezikov, jezika stroke v tujem jeziku pa še toliko več? Vsekakor pa lahko sam učitelj, jezikoslovec, ki pozna učni načrt, svoje slušatelje, nivo znanja, tak, ki pozna samo stroko in trenutno stanje na tem področju sam najbolje najde najboljša gradiva za poučevanje jezika stroke neke šole v tujem jeziku. Tudi tu nam bo pomagalo sodelovanje s tujimi partnerji, s katerimi sodeluje šola, pobrskali bomo po spletu, našli sodobna besedila, tuje učbenike te stroke. In na podlagi pridobljenega čez leta oblikovali ustrezno gradivo, ki pa ga, seveda, ne bomo pozabili posodabljalati.

Izvedbeni kurikulum nemščine za potrebe stroke, ki ga uporabljamo v 4. letniku SSI, jasno prikazuje, da je potrebno kvalitetno, aktualno in avtentično gradivo resnično sam zbirati in

nenehno posodabljalati. Vse spremembe v našem življenju se, namreč, najprej odražajo v jeziku. V poslovnem svetu na primer ne govorimo več o vizitkah, spremenila se je oblika uradnih pisem, v hotelskih sobah ne uporabljamo več hotelskega telefona za klicanje v drugo sobo, naročilo bujenja ali taksija. Gostje ne sprašujejo več informacij o hotelu ali vremenu, saj so le te dostopne na spletu. Prvi del kurikula je namenjen gostinstvu, saj mu prisluhnejo tako gostinci kot bodoči turistični delavci. V drugem polletju ostanejo le slušatelji turistične stroke, zato je le ta del namenjen vsebinam s področja dela v turizmu. Na začetku tako spoznamo živila, jedilni list in njegove sestavne dele, narodne jedi. Slušatelj zna priporočati tako restavracijo, kakor tudi sestavit menu. Spoznajo karto pijlač, znajo izstaviti in razložiti račun, ki ga izdajo gostu. V drugem delu se preusmerimo v turistično smer. Dijaki znajo sprejeti in potrditi rezervacijo, opisati hotel, sestaviti uradno pismo ter voditi gosta po domačem kraju oziroma mestu.

Glede na kurikulum je razvidna specifična poučevanja jezika stroke, iz česar lahko resnično sklepamo, da smo učitelji tega področja prepuščeni samostojnemu oblikovanju gradiv in iskanju aktualnih, avtentičnih besedil. S pomočjo spodnjega besedila (Slika 1) spoznajo dijaki npr. avtentično besedilo opisa potovanja, kjer so zelo zastopane tudi aktualne prvine marketinškega jezika.

Slika 1: Primer avtentičnega besedila Informationen über Hoteldienstleistungen, Reklamationen *Vir: Barberis P., Bruno E., Deutsch im Hotel, Gespräche führen, 2000, stran 63*

Zaključek

Jezik stroke je jezik, ki ga posebej dobro poznajo pripadniki iste poklicne usmeritve. V srednješolskih programih ni enakomerno ali pa sploh ne zastopan, čeprav je prisoten v velikem deležu na ustnem delu poklicne mature.

Zato predstavlja učiteljem poučevanje jezika stroke zelo velik izziv, saj se zahteva aktualnost, avtentičnost, hkrati pa je zaradi veliko različnih strok ponudba ustreznih gradiv zelo majhna. Učitelji so tako primorani sami oblikovati ustrezna gradiva in jih, seveda sproti posodabljanju, saj se ves razvoj našega življenja najprej odraža v jeziku samem.

Viri in literatura

- Babuder, M. K., Gavez, I. M., Grmek, M. I., Torkar, G. (2021). Kako dobri so slovenski učbeniki? Kazalniki kakovosti in ocenjevanje učbenikov. *Sodobna pedagogika*, 72(10). https://www.sodobna-pedagogika.net/clanki/03-2021_kako-dobri-so-slovenski-ucbeniki-kazalniki-kakovosti-in-ocenjevanje-ucbenikov/
- Barberis, P., Bruno, E. (2000). *Deutsch im Hotel, Gespräche führen*. Ismaning, Deutschland: Max Hueber Verlag.
- Center Modus. *Bralna pismenost, kdaj in kako se razvija?* <https://www.center-motus.si/bralno-razumevanje-kaj-je-in-kako-se-razvija/>.
- Deutsch Training. *Deutsche Grammatik lernen und üben*. Pridobljeno 5.3.2024 s: <https://deutschtraining.org/deutsche-grammatik/>
- Kozar. H. (2007). Nemški jezik stroke v srednjem strokovnem izobraževanju. Inter Alia. <http://www.sdutsj.edus.si/InterAlia/2008/kozar.html>.
- Jurkovič, V. Čepon, S. (2015). Raziskovanje tujega jezika stroke v Sloveniji. Slovensko društvo učiteljev tujega strokovnega jezika.
- Lah, M. (2010). Avtentična besedila pri pouku francoščine kot tujega jezika. *Vestnik za tuje jezike*, 2 (1-2).
- Marko, A. (2023). E – učbeniki za osnovne šole v Sloveniji. [vrsta dela: Magistrsko delo]. Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu.
- Pedagoška fakulteta UL (2022). Za kakovost slovenskih učbenikov (KaUč). <https://kauc.splet.arnes.si>
- Pravilnik o potrjevanju učbenikov. (2015). (Uradni list RS, št. 34/15 z dne 15. 5. 2015).
- Senegačnik, J. (2001). Nastanek geografskega učbenika. *Geografski obzornik*, 48(3), 19-22.
- Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje. (b.d.). Hortikultura v tujem jeziku – nemščina. https://www.hvu.si/izobrazevalni-center/?page_id=373.
- Andrin, A., Kač, L., Kabaj, N. B., Pisnjak, M., Ramšak, S., Volčanšek, S., Kovačič, M. (2022). *Jeziki v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju – analiza stanja – poročilo*. Zavod RS za šolstvo.

OGLASNA DESKA

■
■ Želite s kolegi deliti
informacije o
projektih,
izobraževanjih in
ostalih priložnostih?

Pišite nam!

prispevke za
naslednjo izdajo
revije sprejemamo do
25. 4. 2024!

Vaša priporočila
bomo z veseljem
objavili že v
naslednji številki
revije

VABILO NA KONFERENCO

Kulturno izobraževalno društvo **PiNA** vabi na konferenco DIVE IN, skozi katero se bo raziskovalo svet in pristope participativne znanosti v mladinskem delu.

Pridružite se v **četrtek, 4. aprila 2024, med 10. in 13. uro v Kopru**, v prostorih HEKE (Amfiteater Bonifika, Cesta Zore Perello – Godina 3).

Na konferenci se bo osredotočili na vlogo mladinskega dela v znanosti in poudarilo pomen angažiranja mladih ter podpore v znanstveni skupnosti. Povečini bo potekala v angleškem jeziku, udeležba pa je brezplačna.

Konferenca je odlična priložnost za ustvarjanje prostora, v katerem lahko mladi raziskovalci, študenti in navdušenci delijo svoje ideje, sodelujejo in se učijo od uveljavljenih strokovnjakov.

Imeli boste priložnost:

izvleči DNK iz banane in na zabaven in otipljiv način tako spoznati osnove genetike, napisati vrstice kode in s programiranjem prispevati k poletu robota, sodelovati v drugih praktičnih aktivnostih, ki bodo pokazale, da ja lahko znanost dostopna in prijetna.

Vas zanima več? Preverite povezavo in se prijavite
<https://www.pina.si/zaplavaj-v-participativno-znanost.../>

KONFERENCA Zaplavaj v participativno znanost

4. april 2024, 10.00–13.00, HEKA, Koper

PiNA
HEKA

UR INSTITUTE

GLUON

Sofinancira Evropska unija

Nam že sledite?

Pridružite se nam
na Instagramu ali
na Facebooku za
več novic,
informacij,
nagradnih iger in
drugih zanimivosti!

